

Waarneembaar gedrag

Instructiekaart 'Herkennen van waarneembaar gedrag'

Deze instructiekaart hoort bij de 5 observatiekaarten en een HGW formulier gericht op de zijnskenmerken en de cognitieve kenmerken bij kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Het beoogde effect, namelijk een kind dat kan ontwikkelen en goed in zijn vel zit, kan pas ontstaan als de leraar en de ouders de zijnskenmerken herkennen. Daardoor is het essentieel dat het kind goed in kaart wordt gebracht op verschillende aandachtsgebieden, waarbij gewerkt wordt vanuit een handelingsgerichte werkwijze (HGW). Daarbij wordt uitgegaan van het kind in zijn/haar specifieke context (gezin, school, peers). De sterke kanten en de kansen in de omgeving bieden belangrijke aanknopingspunten. Ook de psychologische basisbehoeften (relatie, competentie, autonomie) worden structureel meegenomen om uiteindelijk tot passende doelen te komen. Deze doelen zijn afgestemd met het kind en de ouders.

De 5 observatiekaarten die ontwikkeld zijn, zijn voortgekomen uit de denkwijze van Prof. Dr. Tessa Kieboom. Zij onderscheidt twee factoren bij jonge kinderen (4-7 jaar) met een ontwikkelingsvoorsprong: een cognitieve factor (het denkluik) en een zijnsfactor (het zijnsluik).

Op de observatiekaarten staan de begaafdheidskenmerken beschreven met daarachter **mogelijk** waarneembaar gedrag. Dit waarneembaar gedrag kan er bij elk kind anders uitzien, dit betekent dat niet alle gedragingen voor hoeven te komen. Het gedrag is beschreven om gericht te observeren en achter het gedrag te kijken.

Uitleg denk- en zijnsluik	Observatiekaart
Het denkluik	
Het denk-luik bestaat uit een sterk potentieel, groot creatief denkvermogen en een hoge mate van motivatie. Het denk-luik uit zich in een grote leerhonger waar in het onderwijs met allerlei onderwijsaanpassingen aan tegemoet kan komen.	• Leerhonger
Het zijnsluik	
Juist het hogere bewustzijn bepaalt de kenmerken van het zijns-luik van jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong; de lat automatisch hoog leggen, kritische instelling, groot rechtvaardigheidsgevoel en gevoeligheid. Het vraagt van de leraar dat hij de leerling vanuit deze zijnskenmerken probeert te begrijpen en tegemoet treedt; het vraagt van de leerling dat hij de mooie en lastige kanten van deze zijnskenmerken ziet en ermee om leert gaan.	• Autonomie • Verhoogd bewustzijn • Perfectionisme • Rechtvaardigheid en kritische instelling

Wanneer de leraar (en ouders) deze zijnskenmerken niet (h)erkennen, bestaat de kans dat een op zich doordachte onderwijsaanpassing niet het beoogde effect heeft. Juist omdat de zijnskenmerken invloed heeft op het functioneren van de (hoog)begaafde leerling in gedrag, denken, houding en (aan)voelen.

Werkwijze:

1. Bekijk de observatiekaarten en bepaal waar jij nog meer duidelijkheid over wil bij het kind/kinderen.
2. Pak de gekozen observatiekaarten er minimaal 3 x bij om op verschillende momenten naar een kind/kinderen te kijken.
3. Vul het HGW formulier zo volledig mogelijk in bij het kind. Wellicht heb je ook de expertise nodig van andere collega's die het kind goed kennen.
4. Ga met ouders in gesprek om in ieder geval over kolom 1 en 2 (waarnemen en begrijpen) meer duidelijkheid te verkrijgen.
5. Bepaal wat de korte en lange termijn doelen zijn (plannen) en hoe je dat gaat organiseren (realiseren)
6. Koppel regelmatig met kind en ouders terug.